

Ֆոնդը ԱՄՆԵՆ ՕՐ կըրտարակուի :
Տարեկան բաժանորդագրին է վեց արծաթ
Մէքիս կանխիկ վճարելի, մէ մայրաքաղաքիս
եւ իւր արուարձանաց եւ թէ զատուաց համար
վեց և չորս ամսոց համար ալ բաժանորդ
ընդունուի :
Գաւառական թղթատարութեան ծախքը խորմ.
բազրութիւնը պիտի վճարէ :

Հատար 20 փարսյ է

Երանուցման տողը 5 դրուշ է մէկ անգամի
համար : Աւելի աման կըլայ աւելի անգամ.
ներու համար :
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ եւ է գիր
ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալսմանեան Կ.
Պօլիս Պալլադ-Քաղաք Նաֆիլէ խան վերի յարկ
թիւ 46 :

ADRESSE

H. S. ALADJADJIAN.
Directeur du Journal Arménien **TOUNCH** !
—16 Nafio-Han. Balouk-Pazar 16—
CONSTANTINOPLE

Թիի 1883

ԵՐԵՎԱՆԻ

1883 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 6

ԱԶԳԱՅԻՆ

Վանայ առեւտրական դատարանին
Բողոքական նախագահն

Յիշեալ քաղաքէն եկած նա-
մակներն լուր կուտան, թէ այդ-
նախագահն կրօնական միջնա-
դուծեան ոգւով կհակառակի
Լուսաւորչական ազգայնոց դէմ,
և միշտ նոցա փաստ հասցունելու
կնկրտի : Տարակոյտ չկայ, թէ
մեք և բոլոր անոնք որ կառ-
նուն այս ծանօթութիւնը, մե-
ծապէս կցաւ իմք : Անուրանալի
է, որ Հայ Պատրիարքարանը և
Հայ մամուլն հանապազ սէր և
եղբայրութիւն քարոզած են և կը
քարոզեն, և բողոքական ազգայ-
նոց դէմ թեթեւ չարժամամիտ
տեսնուած ատեն, ամենայն դո-
րութեամբ ձայն բարձած և մե-
ծամեծ փոխարինութիւն ընել
տրուած է : Ի հարկէ մոռցուած
չէ, թէ վանայ ազգային գերեզ-
մանատան մէջ բողոքականի մը
մարմինը չընդունուելուն համար,
որչափ բողոքեցինք Տ. Երեմիա
եպիսկոպոսին դէմ, որչափ խըս-
տութեամբ վարուեցանք, և
Պատրիարքարանն ինչ անօրինու-
թիւն ըրաւ : Մարմինը նոյն իսկ
Երեմիա եպիսկոպոսին հանել
տուաւ, նոյն իսկ նորա առաջ-
նորդութեամբ և եկեղեցական
չքեղ հանգիստ ազգային գե-
րեզմանատան մէջ թաղել տուաւ,
և նոյն իսկ Երեմիա եպիսկոպո-
սին վճարել տուաւ յուղարկա-
ւորութեան հանգիսին ծախքը :
Ի հարկէ մոռցուած չէ, և պէտք
չէ որ մոռցուի, թէ Հայոց Պատ-
րիարքարանն էր, որ անցեալ-
ները չըջարեական զրկեց բոլոր
գաւառները, բողոքական ազ-
գայնոց հետ առաւել սիրով և
եղբայրութեամբ, և կրօնական
ազատամտութեան ոգւով վար-
ուելու համար : Հրատարակած
եմք այդ չըջարեականին պատ-
ճէնը մեր կողմնէ ալ յորդոր-
ներ յաւելլով : Յայնժամ Աւե-
տարեր ալ մեծաւ գոհութեամբ
և գովութեամբ փունջէն արտա-
տրպած է այդ պատճէնը : Այս-
պէս միշտ պատրաստ եմք ամե-
նայն ազատամտութեամբ վար-
ուելու, և զոհողութիւն չեմք
խնայել : Ի կրօնի մայր ազգէն
բաժանեալ եղբարց հետ սիրով
և եղբայրութեամբ ընթանալու
համար :

Արդ՝ բողոքական և այլ կրօ-
նէ ազգայնոց, նոցա դիտոց եւ
մամուլին անհրաժեշտ պարտ է՝
փոխադարձաբար սոյն ընթացքն
ունենալ : Անհամբեր կպատենք
իմանալ, թէ բողոքական ազ-
գայնոց պետ մեծապատիւ Յա-
կոբ էֆէնտի փութացած է ազ-
գարարել վանայ առեւտրական
դատարանի բողոքական նախա-
գահին, որ չվտացունէ իւր ազ-
գայիններն, և արդարութեան ու
իրաւանց հակառակ վարուելով
չփնտէս նոցա : Եւ արդեօք կա-
րելի է, որ Յակոբ էֆէնտի իւր
ազգարարութեան գրոյն պատ-
ճէնը ի հրատարակութիւն առ մեզ
դրկել բարեհաճի : Կյուսամք,
որ Յակոբ էֆէնտի այս ազատա-
միտութեան ու անաչառութեան
օրինակը կընծայէ բողոքական
ժողովրդեան, և այս առթիւ
յորդորանաց շրջաբերական կուղ-
ղէ նաեւ առ ամենայն բողոքա-
կան Հայս թուրքիոյ :

Մշոյ վիճակին մէջ կառավա-
րութիւնն այս օրերս սկսեք է
մարդահամար ընել յատուկ պաշ-
տօնակալաց ձեռք, որք Մշոյ
Ս. Կարապետի վանքն ալ գացեր
են՝ միաբաններն արձանագրելու
համար. սակայն Միաբանութեան
կողմանէ դիտողութիւն եղեր է
թէ այս մասին դեռ ո՞ր և է հը-
րահանք ընդունած չեն Պատրի-
արքարանէն :

—Կլեմէք, թէ վանայ առաջ-
նորդարանն ու Աղթամարայ կա-
թողիկոսարանն ամենայն զօրու-
թեամբ կաշխատին գրաւել Նա-
րեկայ վանուց վանահայրութեան
պաշտօնը, և չկրնալով համա-
ձայնիլ՝ երկուքն ալ դիմեր են
կեղերնական վարչութեան իրա-
ւարարութեան : Վարչութիւնն
անշուշտ պիտի պատասխանէ սո-
ցա՝ ազգային Սահմանադրու-
թիւնն առաջնորդ ունենալով,
և այս առթիւ հրաւեր պիտի
կարգայ թէ՛ առաջնորդարանին
և թէ՛ կաթողիկոսարանին, որ
փոյթ տանին բարեւք վարել ի-
րենց սեպհական պաշտօններն և
ըստ արժանւոյն կատարել իրենց
պարտքերն, որով բաւական ծա-
ւայութիւն մատուցած կըլլան
Ազգին : Երբեք որ հերիքա-
նան այսչափով, և Նարեկայ վա-
նուց հոգն թողուն կեղերնական
վարչութեան : Իսկ եթէ կարող
են և կփափաքին աւելի ծառա-

յութիւններ ալ մատուցանել,
կեղերնական վարչութիւնն եր-
կուքին համար ալ կրնայ այնպի-
սի վանքեր նշանակել, որ զուրկ
են հասութէ ու հարստութենէ,
և թափուր՝ օգտակար հաստա-
տութենէ : Թո՛ղ վարեն զարգա-
ցունեն զանոնք և ի տես ի հան-
դէս հանեն իրենց փութաշնու-
թեան արգասիքն :

Երէկ արժանավայել հանգիսիւ
կատարուեցաւ հանգուցեալ Ի-
ւեքճեան Համբարձում էֆէնտի
յուղարկաւորութեան հանգէն
ի Բերա : Արդէն պատուարժան
թաղ. խորհուրդը տէր կանգնե-
լով, հանգիսին բոլոր նախապատ-
րաստութիւնները կատարած և
ծախքերն ըրած էր : Ժամ 5 1/2ին
եկեղեցւոյ հանգէն սկսաւ ի
ներկայութեան տեղւոյն քարո-
ղիչ Գեր. Տ. Մաղաքիա Ե. վար-
դապետի Օրմանեան, Յովսէփ
վարդապետի Ալվազեան, Գրի-
գոր վարդապետի Աբարդեան և
քահանայից : Բերայի Նարեկեան
վարժարանի դպրաց քաղցրա-
նուագ դասը կերգէր, Յ. Գուր-
գէն էֆէնտիի Հայկական կրթա-
րանին, նոյնպէս Նարեկեան վար-
ժարանի բարձրագոյն կարգի ա-
շակերտք չըջապատած էին հան-
գուցեալ անուանի դաստիարա-
կին դադաղը : Դպրոցասէր-Հայ-
ուհեաց ընկերութեան և Հայկա-
կան կրթարանի կողմէ նուիրեալ
երկու գեղեցիկ պսակներ դըր-
ուած էին դադաղին վրայ : Յ.
Գուրգէն, Սիմեոնեան, Զաքար-
եան, Մուրատեան և այլ ան-
ուանի վարժապետք և հանգու-
ցելոյն անուանի աշակերտք ու
մանք կերտներ բարձած հան-
գուցելոյն դադաղին երկու կող-
մը շարուած էին ի պատիւ իրենց
բազմերախտ և անուանի արհես-
տակցին : Եկեղեցական արարու-
ղութեանց վախճանին մօտ հա-
սաւ Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկո-
պոս Իլմիրեան : Յուղարկաւո-
թիւնը ծանուցանող տոմսակները
կիրակի օր և ուշ ատեն ցրուեալ
լինելուն համար, Պօլսոյ ամեն
կողմ՝ կանոնաւորապէս հասած
չէր իփէքճեան էֆէնտիի մահ-
ուան գոյժը, և այս պատճառաւ
բազումք ի բարձրատիճան եկե-
ղեցականաց, ի վարժապետաց և
յազգային երեսփոխանաց և յայլ
գրագիտաց չկրցան ներկայ լինել
յուղարկաւորութեան տխուր

հանգիսին : Դամբանական խիստ
սրտաշարժ կերպով խօսեցաւ Գ.
Օրմանեան, և հանգուցելոյն ազ-
գասիրական գործերը թուելով
և ազգային դաստիարակութեան
խնդրոյն մէջ ունեցած ծառա-
յութիւններն և մաքառումներն
յիշելով, զիփէքճեան էֆէնտի
ազգային դաստիարակութեան
նահատակ կոչեց :

Յուղարկաւորութեան հան-
գէն Ս. Երբորդութիւն եկեղե-
ցիէն ի Ս. Յարութիւն եկեղեցի
առաջնորդուեցաւ. դադաղին կը
հետեւէին Նուրեան, Մէրեճմ-
Գուլի, Եուսուֆեան, Կիւմիւշ-
կէրտան, Փափաղեան, Թորգոմ-
եան և այլ երեսփոխան էֆէն-
տիք : Աստուածատուր Զուռը,
սօքթէօր փէշտիմալճեան, սօք-
թէօր Մինասեան և այլ բազմա-
թիւ պատուաւոր անձինք : Ս.
Յարութիւն եկեղեցիէն Հանգու-
ցելոյն մարմինը դրուեցաւ փա-
ռաւոր կառքի մը մէջ, և ուրիշ
6-7 կառք ալ ունաք յերեսփո-
խանաց և ի վարժապետաց ուղե-
կից եղան մինչեւ ի Ֆէրի-քէօյ,
գերեզմանատունն : Մարմինը դըր-
ուեցաւ ի գերեզմանի, և սովո-
րական աղօթքներն կատարեցին
Գեր. Մաղաքիա վարդապետ Օր-
մանեան և Գեր. Տ. Յովհաննէս
քահանայ Մկրեան : Այս միջոցին
հասաւ Մէզպուրեան էֆէնտի,
Տակաւին հողով ծածկուած չէր,
Յ. Գուրգէն էֆէնտի սրտառուչ
դամբանական մը խօսեցաւ և
դրուատեց Հանգուցեալ Իփէք-
ճեանի ընտիր յատկութիւնները,
կորովի միտքը, անյողողող բը-
նաւորութիւնը, երեսփոխանա-
կան ասպարիզին մէջ օրինական
նախանձախնդրութիւնները և ազ-
գային դաստիարակութեան մեծ
գործին մէջ ունեցած անվիճելի
արժանիքը : Ապա սե հողը ծած-
կեց այդ մեծ մարդուն մարմինը
և աղօթից միմունջը վախճան
առին, երբ փափաղեան էֆէնտի
սկսաւ խօսիլ և համառօտ կեր-
պով յայտնեց իփէքճեանի ունե-
ցած գոհութիւնն և շնորհակա-
լութիւնն այն ամեն անձանց հա-
մար, որք իւր տառապագին հի-
ւանդութեան մէջ օգնեցին իրեն
նիւթապէս և բարոյապէս, այ-
ցելութեամբ և մխիթարական
խօսքերով : Ես, ըսած է իփէք-
ճեան էֆէնտի առ փափաղեան
էֆէնտի, մեծ բան մ'ըրած չեմ
ազգին, սակայն շատ գոհ եմ որ

Սիրտի Գրքի թիւը և Հեղա-
բէն գիւղորէից մէջ չորս հոգի
քօլէրայէն մեռան ամսոյս 10 և
11-ը օրերը :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Տակաւին բացորոշ վիճակ մը
չտայանք թոնքին խնդրոյն վը-
րայ առնուած հեռագիրք : Գաղ-
ղիոյ նախարարութեան կողմանէ
հետզհետէ ազգային ժողովէն
թոնքին արշաւանաց համար խըն-
դրուած վարկերն , և Ձինաստա-
նի կառավարութեան աներկիւղ
ու համարձակ կացութիւնը՝ Գաղ-
ղիոյ արժէթիցիոյ անկման պատ-
ճառ կըլլան : Հեռագրէ մը կի-
մացուի , թէ Սերպիոյ կառավա-
րութիւնը մեծ տէրութեանց պի-
տի ծանուցանէ թէ Սերպիոյ մէջ
վերելած ապստամբութեան հետ
մասնակցութիւն ունին Չէթինէի
և Մոսկովայի համապարփեան մաս-
նախումբը : Հաւանական կհա-
մարուի այս , եթէ սոսոյց է որ
Սերպիոյ Միլան թագաւորն ա-
ռաւել Աւստրիոյ քան թէ Ռու-
սիոյ քաղաքականութեան յար-
եալ է , յորմէ անտարակոյս գոհ
չեն ըլլար համապարփեանը : Յու-
նաստանի ազգային ժողովոյ մէջ
նախարարութեան սա՛յ յայտարա-
րութիւնը թէ «պիտի սպառնալիկի
ո՛ր և է պատահարաց առջև կազմ
ու պատրաստ դառնալու հա-
մար» , բաւական ուշադրութիւն
գրուած է : Անշուշտ խնդիր է
գիտնալ , թէ ի՞նչ պատահարք
կրնան ըլլալ : Յունաստանի կա-
ռավարութիւնը՝ որ մեծ տէրու-
թեանց քաղաքականութեան չը-
փոխութենէն օգուտ քաղել կը
նկրտի միշտ , թերեւս տեսնելով
Ռուսիոյ և Գերմանիոյ մէջ քանի
մը շարժի յառաջ եղած ցրտու-
թիւնը , սկսած է շահու ակնը-
կալութիւններ ունենալ : Բայց
ահա վերջին օրերս Ռուսիոյ
և Գերմանիոյ և հետեւաբար
Աւստրիոյ մէջ անկեղծ յարաբե-
րութիւնը կհաստատուին , և ինչ-
պէս երէկ ծանուցած էինք ի շարս

արտաքին լրոյց, Գերմանիա և Ռու-
սիա ի բաց կթողուն պատերազ-
մական պատրաստութիւններն ,
յորտ բաւական փութով ձեռն-
արկեալ էին ի մեծ մտատանջու-
թիւն խաղաղասէր աշխարհի : Ո՛չ
սակաւ ուշադրութեան արժանի
է՝ Ռուսիոյ արտաքին գործոց
նախարար Պ. Կիէրսի կողմանէ
Ռուս դեսպանաց ոմանց ի խոր-
հրդակցութիւն հրաւիրուած ըլ-
լալուն հեռագրաւորն : Տակա-
ւին յայտնի չեն խորհրդակցու-
թեան ենթարկելի խնդիրք . սա-
կայն բազումք են որ կկարծեն ,
թէ փարիզի ռուսական դեսպա-
նին հրաւիրուելուն պատճառն է՝
հրահանգ ստանալ Պ. Կիէրսէն ,
որ չափաւորէ Գաղղիոյ հետ յա-
ռաջագոյն ունեցած սերտ կա-
պակցութիւնը , և առաւել Գեր-
մանիոյ հետ ամրապնդի : Մեծ
տէրութեանց այս վիճակն ինը-
կատի առնելով՝ կրնամք ըսել թէ
Եւրոպիոյ խաղաղութեան վըր-
դովման համար եղած կասկած-
ներն ու երկիւղներն առ այժմ
փարատած են , և պզտոր ջու-
րերէ օգուտ ու շահ որսալ սո-
վորդներն առ այժմ կմնան յու-
սալիք :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Որոշուեր է նոր ձեւի մը փո-
խել Միւշիքներուն համադրեանն ,
և արդէն օրինակներն պատրաս-
տուեր են :
— Անգղիական դեսպանուհին
երէկ Պարիզի դեսպանատունը եր-
թալով՝ այցելեց դեսպանին և
դեսպանուհոյն :
— Արտաքին գործոց նախարար
Արիֆի փաշա՝ շարժի օրէն հետէ
անձնական տկարութեան պատ-
ճառաւ բացակայ կգտնուի պաշ-
տօնատեղիէն :
— Թէրճէմանը—Հագիփաթ այ-
սօր իրրեւ հաւաստի լուր կծա-
նուցանէ , թէ Պէյօղլուի ոստի-
կանութեան վերատեսուչ Պահրի
փաշա պիտի դատուի պետական
խորհրդոյ մէջ :

— Սէլանիկի Մէնլիք գիւղա-
քաղաքի յոյն եպիսկոպոսն՝ պուլ-
լորական դաւանութիւնն ընդու-
նէր է , թողլով յունականը :
— Խասգիւղի թշուառաց ինը-
պատ , նոյն ազահանդէս մը պի-
տի արուի ռուսական դեսպա-
նուհոյն հովանաւորութեամբ :
— Իմթիյաղ շքադրամն տըր-
ուեցաւ՝ իզմիրի կուսակալ Հաճի
Նաշիտ փաշայի :
— Օսմանիյէ տկանաւորու պատ-
ուանչան ընծայեցաւ՝ Սիրիոյ կու-
սակալ Համաի փաշայի :
— Բ. Դրնէն հեռագրուեր է
Արեւելեան—Րումէլիի նահանգա-
պետ Ալէքս փաշայի , որ վստա-
հեցունէ ժողովուրդն , թէ կայսե-
րական կառավարութիւնը պուլ-
լորական էքզարքութիւնը ջըն-
ջելու դիտաւորութիւն չունի , և
թէ՝ բոլորովին անփոփոխ պիտի
պահուին յատուկ հրովարտակա-
լնորհմանք : Յայտնի է , թէ ա-
սոր հակառակ զրոյցներ բաւա-
կան յուզած էին նահանգին ժո-
ղովուրդը :
— Երրորդ աստիճանի պաշտօ-
նատար անուանեցաւ՝ Պօլսոյ վա-
ճառական սենեակին գլխաւոր
քարտուղար Իսիւրաքի Էֆէնտիի :
— Գերմանիոյ կառավարութեան
կողմանէ պատուանչան ընծայե-
ցաւ՝ կայսերական պալատան երկ-
րորդ տնօրէն Ահմէտ պէյի :
— Երէկ Սեփաթօթէն 60 դաղ-
թականք եկան մայրաքաղաք :
— Մայրաքաղաքիս ամերիկեան
դեսպանն երէկ Պրէսնէն գար-
ձաւ Պօլիս :
— Հանրական շինուածոց յանձ-
նաժողովոյ անդամ Բէուֆ փա-
շա (Բիֆաթ փաշայի սրդի) առջի
գիշեր մեռաւ , և երէկ յուղար-
կաւորութեան հանդէսը կատար-
ուեցաւ : Կայսերական պալատէն
չորս պաշտօնակալք , կրթական
նախարար Մուսթաֆա փաշա ,
առեւտրական նախարար Սուպհի
փաշա , պարսիկ դեսպանն եւ
այլ նշանաւոր անձինք ներկայ
էին :

— Երէկ երեկոյ Պէյօղլու թէ-
փէ պաշը գաղղիական թատրո-
նին մէջ ներկայացու մը տրուե-
ցաւ . ի նպատակ թշուառաց խաս-
գիւղի : Զուտ հասոյթն եղեր է
125 լիրա :

ԱՅԻ ԵՒ ԱՅԻՔ

× Առաջին հարց : — Նիւո-
եօրքի մէջ կաաք անուամբ 32
տարեկան մարդ մը կայ , որուն
մարմը բոլորովին առաձգական է .
այնպէս որ մարմը փորին վրայէն
քաշելով մինչեւ ակռաներուն կը
հասցունէ , ապա ճակտին վրայէն
մարմը վար կը քաշէ ու բոլոր ե-
րեսը կը ծածկէ : Բժշկաց ոմանք
հետաքրքրութենէ շարժեալ՝ մէ-
կը քիթէն , միւսը ոտքին վրա-
յէն , ուրիշ մը թեւէն մարմը մէկ
կողմ քաշելով՝ առջեւին ճիշդ
գիշերային չղիկ մը ունեցան :
Մարմը առաձգական ըլլալով՝
դարձեալ իր առջի տեղը կանց-
նի . մարմին արտաքին երեւոյթը
առ հասարակ ուրիշ մարդոց մոը-
թէն տարբերութիւն չունի . միայն
այս մարդուն մարմը՝ մարմնոյն
փակած չըլլալով՝ այսպէս ազատ
կը շարժի : Այս առաձգական ա-
մերիկացին քանի մը դասախօ-
սութեանց և փորձերու նիւթ ե-
ղած է :

ԱՅԻ

ՄԻԱՅՅԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՅՈՑ
ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
ՏՈՔ . ՍՏՓՐԷԻ
Թարգմանեալ է Յոսեփ Երզնկէ
և համաօրէալ
Ի պէտս Ազգային վարժարանաց
Գին 4 Դահեկան
Շատ գնողներու համար մաս-
նաւոր զեղչ կը լինի :
Կը գտնուի ամեն Հայ գրաւա-
ճառաց քով . կեդրոնատեղին է
Հայոց Միացեալ ընկերութեանց
գրասենեակն , Ղալաթիա , Կէօ-
չէ օղլու խան : Թիւ 12 :

ԿԱՐՄԻՐ ԿՆԻՔԸ

8 (ԾԵՐ)
— Բան մը չեմ խնդրեր , նա-
ւապէտ , ըսաւ , սովորական
քաղցր ձայնով մը . ցաւ կըլլայ
ինձ ձեր պարտականութեան
դէմ վարուելիք բաղձաւ : Մի-
այն կուզէի խօսիլ քիչ մը Լօրի
հետ և աղաչել զձեզ որ զանի
պաշտպանէք , եթէ իմ վրաս ապ-
րի որ սակայն չեմ կարծեր :
— Ո՛հ , այս մասին իրաւունք
ունիք , զաւակս , ըսի . եթէ կը
հաճիք՝ ի Գաղղիա վերադարձիս
զանի իւր ընտանեաց կյանքնեմ ,
և զանի չեմ թողուր երբ ա՛լ
զիս տեսնել չուզէ : Բայց ըստ իս ,
կյուսա՞ք թէ սոյն հարուածին
գիմանայ . խեղճ կի՛ն :
Նօրատին երկու ձեռքերս
բռնեց սեղմեց և ըսաւ .

— Իմ քաջ նաւապետս , ինձմէ
աւելի կտառապիք ձեր ընելի-
քին համար , զանի լաւ կզգամ .
բայց ի՞նչ կրնաք ընել : Վստահ
եմ ձեր վրայ որ պիտի պահէք
նմա ինձմէ մնալիք քիչ մը բա-
նը , որ զանի պաշտպանէք , պի-
տի հսկէք որ կարենայ ընդու-
նիլ իւր պառաւ մօրէն իրեն մը-
նայիքները , այնպէս չէ՞ . պիտի
պաշտպանէք նորա կեանքը , նո-
րա պստիւր , այնպէս չէ՞ . նաեւ
պիտի հսկէք նորա առողջու-
թեան . գիտէ՞ք , յաւելցուց ցած
ձայնով , խիստ փափուկ է , օրը
մէկ քանի անգամ մարելու ա-
տիճան յաճախ կուրծքը կցաւի .
պէտք է միշտ լաւ ծածկուած
ըլլայ : Վերջապէս դուք պիտի
ըլլաք նորա հայրը , նորա մայրը
և նորա ամուսինը , այնպէս չէ՞ :
Մօրը իրեն տուած մատանիները

ձեռքէն չհանելը ինձի մեծ հա-
ճութիւն պիտի ընէ . բայց եթէ
ի հարկէ ստիպեալ ծախել պէտք
ըլլայ , անոր բան մը չեմ կրնար
ըսել , իմ խեղճ Լօրէթս . տեսէք ,
ի՞նչ գեղեցիկ է :
Եւ որովհետեւ սոյն խօսակ-
ցութիւնը երթալով կարի խան-
դակաթ կըլլար , սիրտս նեղացաւ
և սկսայ յօնքերս պռստել , զիս
չտկարցնելու համար զուարթ
դէմքով մը իրեն հետ խօսած էի .
ա՛լ չէի կրնար դիմանալ . « վեր-
ջապէս կբաւէ , ըսի , քաջ մար-
դիկ իրենց ընելիքը գիտեն եւ
զիրար կհասկնան , գացէք հետը
խօսեցէք , ժամանակ չկորսնցը-
նենք » : Բարեկամաբար ձեռքը
սեղմեցի , և որովհետեւ ձեռքս
թող չէր տար և ինձ կնայէր եւ
զական դէմքով մը . « ա՛հ , ձեզի
տալիք խրատս այս է որ , յաւել-

ցուցի , ասոր նկատմամբ բան մը
չըսէք իրեն . գործը այնպէս մը
կարգին կդնեմ որ ոչ դուք եւ
ոչ նա չէք յուսար :
— Ա՛հ , ուրեմն , ըսաւ , չէի
գիտեր . . . աւելի լաւ կըլլայ
արդարեւ : Բայ յաստի , հրաժա-
րակա՞նք , հրաժարակա՞նք կտը-
կարցնեն զմարդ :
— Այո՛ , այո՛ , ըսի , տղայու-
թիւն մ՛ընէր . ըսածս աղէկ է ,
մի՛ գրկեր զանի , մի՛ գրկեր զա-
նի , բարեկամս , եթէ կրնաս .
ապա թէ ոչ կորսուած էք :
Զեռքը նորէն թօթուեցի , եւ
թող տուի որ երթայ : Ո՛հ , ա-
սոնք բոլորն ալ ինձ համար ան-
տանելի էին : Ինձ այնպէս երեւե-
ցաւ թէ գաղտնիքը կպահէր .
վասն զի քառորդ ժամու մը չափ
վեր վար պտտեցան , և դէպի
ծով եկան նորէն առնելու հա-

ԱԶԴ

Փոստը ձեռք է կախառնուի բոլոր Հայ գրավաճառաց խա- նութները, և Պաղէ-գափու ջը- րավաճառ Պողոս աղայի խանու- թը, և անոր գիւմարը՝ թղթավա- ճառին խանութը թիւ 46:

ՄԱՆԿԱՏԱԾՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԿԱՆ, ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՅՈՒՆ
ՀՐԱՀԱՆԳ
ԻՆՍՏԻԹՈՒՄԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

ՏՕՔԹՕՐ ՍԵՐՈՐԵԱՆԵՆ

Սերմիշէն էֆէնտի սոյն ընտիր գիրքը՝ որուն Ա. Հատորը մեծագիր 192 էջէ կը պարկանայ, կըսուի Յղու- թեան վրայ, նոր ծնած տղուն սը- նընդին վրայ: Մօր մը կաթ տալու ժամանակ ինչ զգուշութիւնները ը- նելու է: Աղէկ ծծմայր մը ինչպէս ճանչնալու է: Ծծմայր եթէ չզըտ- նուի՝ տղան ինչպէս մեծցնելու է: Կաթէն վերջը ինչ կերցնելու է: Տղուն ահա Կանելու ժամանակի զիպուածներուն վրայ: Մաքրու- թեան, Ծարժման, Խօսելու, Ձգա- յարանաց և Մտքի կարողութեան վրայ: Պատուաստի զանազան կա- նոններու վրայ եւայլն:

Իսկ Բ. Հատորը կըսուի՝ Տղու մը երեք տարուանէ սկսելով մինչեւ ի կատարելութեան հասակն տար- ունելիք հոգածութեան և խնամքնե- րուն վրայ:

Երկհատորին գինն է ընտիր կաղ- մով 30 դրուշ արծաթ:

Կծախուի ի Զագմագճըլար թիւ 20 Գրատունը:

ԷԼԻՅՈՒ

ԼԻՍԱՆԸ ԹԻԻՐԻ

Թուրքերէն լեզուի ընթերցա- նութեան ուսումն խիստ դիւրա- ցուցած է այս, և կ'աճառուի Մարգարեան և Չէնճըրճեան գրա- վաճառաց խանութները, ի գին 1 1/2 դրուշ:

ԹԻՐԻ ԱԼԻՐՆ

ՅԵՐԿՐԷ Ի ԼՈՒՍԻՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

97 ԺԱՄՈՒ ՄԷՁ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ

Ի Թրանսերէն

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Գինն է 6 ղշ:

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅ

ԱՌՔԵԼԱՄԱՆ ՍՈՐԵ ԵԿԵԼԵՏԻՈՑ

ԱՂԹԱՐՈՒՄ

Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկո- պոս իշխման գրած է Հայաս- տանեայց Ս. Եկեղեցւոյ ընդհան- րական հայրապետութեան, և Աղթամարայ ու Սոյ կաթողիկո- սութեան հաստատութեան, ի- րաւասութեան և պարտուց ու պաշտման վրայ, պատմու- թեամբ՝ արձանագրութեամբ և հին ու նոր վաւերական պաշ- տօնագրովք հաստատելով զամե- նայն: Ընթերցողն լիովին ծանօ- թութիւն կոտանայ Հայաստան- եայց Հայրապետութեան և Աղ- թամարայ ու Սոյ անցեալ և ժա- մանակակից վիճակաց վրայ: Ան- շուշտ եմք, թէ մեծ կարեւորու- թիւն ու օգտակարութիւն ունի այս հրատարակութիւնը, մանա- լանդ ներկայ ժամանակին մէջ, յորում ամեն Հայոց Հայրապետու- թեան գերագոյն գահն թափուր կգտնուի, Սոյ կաթողիկոսու- կան խնդիրն կ'յուզուի դեռ և Պալատենիայի բարեփոխութեան վրայ կ'ստուի: Գեր. Իշխման քով հետադարձ ու իմաստա- սիրած է զայս ամենայն, և լու- սաւոր ծանօթութիւններ կ'ընծա- յէ հետաքննին Հայոց: Գրքին սկիզբը գրուած ցանկը աչքէ ան- ցունողն պիտի տեսնէ, թէ ու- չափ նշանաւոր անցքեր նշանա- կեալ են խնամով, և քանի՞նչ ու- րական ու մեծարելի է Հայկա- կան հարստութեանց միակ մնա- ցորդն եղող Հայրապետութիւնն: Կարծէ, որ ամեն Հայ ունենայ հաւ մը, կարծէ որ ամեն Հայ թանգարանի մէջ գլխաւոր տեղ մը բռնէ այս Գիրքը:

Կգտնուի լրագրոյս Գրասեն- եակը, Պօլիս Պալլադ-բաղար Նա- ֆիյէ-խան վերի յարկ թիւ 16. Պաղէ-գաբու Ջրավաճառ Պողոս աղայի խանութը և Պօլիս Զագ- մագճըլար-եօղուշու Գալաֆեան Գրատունը: Կրակիւնայ 1300 եւ- րեններէ:

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՆԱՏՔԶՈՒԼԼՈՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի և աղիքնե-

րու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն գեղա- հատը, ամեն ջրային տկարութե- ու ժաթափութեան և տխրութեան համար: Կընչէ և անհետ կընչէ ա- մեն տեսակ անհոգաւորութեանց հետքերը: Սրաի և երկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ու- նի: արիւնը մաքրելով՝ նոցա խան- գաշեալ վիճակը կ'կանոնաւորէ և զգուշելով կենսական գործարան- ները կ'զօրացնէ: Իւր գեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախանութե- թիւն, կծուութիւն, մաղձային հի- շանդութիւններ, որովայնի մէջ լցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կ'վա- նէ, մարտդութիւնը կ'չափաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն ազանգութիւններէ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբը- նապատճառ կըլլան, առողջ՝ ուժեղ և բնական դիրքը կ'զգենուի:

ONCUEUT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒԼԼՈՒԷԻ

Մօրթային հիւանդութիւն և վէրք բուժելու մասին ունեցած պարամական յատկութեանցը չհա- լաւաբեր բնաւ ուրիշ գեղ մը: Հին կամ նոր թոււաւոր վէրքեր, ու- ռեցը, քաղցկեղ (շէքէշէ), սրու- նից և ստեանց վէրքեր կամ բոլո- րովին կանցնին և կամ կ'լաւանան, օգտակար է նաեւ հարբուխի, հա- զի, սրտի բաբախման, մանաւանդ յօգացաւ (էէ) ըսուած հիւանդու- թեան: Իւր կաղաւորիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոյլ («բրա») հի- լանդութեան ապականիչ զօրու- թիւնը ինչ տոտիճան որ ըլլայ կը դիմադրուէ:

Այս գեղերուն գործածութեան եւ զանակը նշանակուած է իւրաքան- չիւր տիի վրայ, որ կ'դառնուի ամեն գեղափաճաններու քով, և մասնա- լորապէս Պաղէ-գաբու թաղ-խանի կողմերը Պ. Գաւաղարեանի գեղա- րանը թիւ 7 կ'աճախուի:

Աւելի առնել ուղղող կ'հրաւիրուէ առ հեղինակն տօթթօր Հոլլուէ Ի Լոնտօն Օքսֆօրտ փողոց թիւ 333

ԿԻԻՆԵԹ-ԻՒԼ-ԼՈՒՂԱԹ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՅՐԱՆՍԵՐԵՆԵ Ի ԹՈՒՐԵՐԵՆ

ԱՂՄԱՄԱՍԻՐՈՂՔ

ՄԷԿԵՆԷ ԾԷԷԷ Ե ՄԷԷԷԼ ԱՂԷԱՆ
Պաշտօնեայք Հասարակաց կրթու- թեան Գրաքննութեան սենեկի- Հրատարակիչ Գաբէէն Պաղարեան

Առաջին հատորն՝ որ երեսուն երկու երեսներով երեսուն եւ մէկ տետրակներէ բաղկացեալ է, տետր առ տետր հրատարակ- ունելէ յետոյ կազմուած կ'վա- ճառուի ի գին 60 գահեկան ար- ծաթ:

Բ. հատորին Ա. եւ Բ. տետրերն եւս հրատարակուած են եւ կ'վա- ճառուին ի գին 2 գահ. արծաթ խրաքանչիւրն:

Բաժանորդագրին է Կ. Պօլսոյ համար 75 գահ. արծաթ. դաւա- սաց համար 100:

Բ. հատորին 15րդ տետրին հը- րատարակումէն ետքը բաժա- նորդագրութիւն չ'ընդունուիր:

Այս բաւարանն, պարունա- կած արուեստական եւ դիւա- կան բաւերու ճոխութեամբն, բացատրութեանց յատկութեամբն իւր տեսակին մէջ առաջինը կ'համարուի: Սոյն գործը ցարդ հրատարակուած Պրանսերէն- թուրքերէն բաւագրոց վրայ սա առաւելութիւնն ալ ունի որ թուրք տաւերով տրուած բա- ցատրութիւններն լատին տաւե- րով եւս նշանակուած են անոր մէջ, մանաւանդապէս ի դիւրու- թիւն օտարադէացի:

Մանաւոր խնամքով, գեղե- յիկ եւ մաքուր տպագրու- թեամբ տետր առ տետր ի լոյս կ'ընծայուի Արամեան տպարանէն:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Կ. Պօլիս 5 Դեկտեմբեր 1883

Գօնասիտէ	9-17
Երկաթուղեաց	Յրանգ 41-75
Թրամուէյ	1. 0. 3-47
1865 ի Թրակաուիւն	Յրանգ 60-
1865 ի »	» 58-50
1869 ի »	» 52-
1872 ի »	» 48-25

Օսմանեան լիւան 100 դրուշէն

Մէթիսիլէ	108-2
Մէթալիք	100-30
Հինգնոց	103-15
Վեցնոց	103-15
Գաւաղն Թուղ (գաբիք)	936-
Գաւաղն արծաթ (նոր)	90-
Ռուսիոյ Բօլ	90-
Գաղղիական լիւան	87-30
Անգղիական »	110-13
Գրիմից	51-20

ՏՆՈՐԵՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԸՃՈՃԵԱՆ

ՏԳՍԻՐՈՒԹԻՒՆ Ե ԲԱԶՄԹԵԱՆ
Գիրքժի-խան վարի յարկ թիւ 26

մար չուան ու չըլազգեստը չորս նաւու մանուկներէս մին ծովէն հանած էր: Գիշերը շուտ մը վը- րայ հասաւ: Գործադրութեան համար սոյն տետրը որոշած էի: Բայց սոյն տետրը տեսած է ինձ համար մինչեւ ցայսօր և դեռ պիտի կրեմ զանի բոլոր կենացս մէջ իբր ուսմը մը: Հոս ծեր հը- րամանատարը կանգ առնել հար- կադրեցաւ: Խօսելու կզգուշա- նայի վախնալով թէ իւր գաղա- փառները կ'ընդաշնջեմ, կրկնեց կուրծքին զարնելով:

—Կհասկնամ, ըսի, իբր թէ իւր պատմութիւնը ըմբոսցած համարելով, այսպիսի տաժանելի արկածէ մը ետքը մարդ իւր ար- հեստէն կ'զարհուրի և կը զղուի:

—Ո՛հ, արհեստ, ինքնը էք, ըսաւ ինձ ու ժգնապէս, արհեստը չէ: Երբէք նաւասպանիչ և դող

. . . որ օգուտ քաղեն խեղճ մար- դու մը կայր հնազանդութենէն, միշտ հնազանդութենէն, միշտ հնազանդութենէն, իբր գաղափար- մեքենայ մը հակառակ իւր կա- մայ:

Զայս ըսելով գրպանէն հանեց կարմիր թաշկինակ մը և տղու մը պէս սկսաւ լալ: Քիչ մը ատեն կեցայ, իբր թէ ասպատանս չըտ- կելու համար, և սայլին ետին մնալով, քիչ մը ատեն սայլին ե- տեւէն քալեցի, զգալով որ պիտի վշտանար եթէ տեսնէի համար- ձակաբար իւր առատ արտասու- քը: Արդարեւ ճիշդ գուշակած էի. վառն զի գրեթէ քաւորդ ժամէ մը վերջը, ինքն ալ եկաւ իւր խեղճ բեռանը ետեւ և հար- ցուց ինձ թէ արդեօք ածելի մը ունէի, որուն պարզապէս պա- տասխանեցի թէ մօրուք չունե-

նալուս ածելի կրել անօգուտ էր ինձ: Բայց միտքը այս չէր, կու- ղէր ուրիշ բան ըսելու կանխաբան մ'ընել: Սակայն նշմարեցի հա- ճութեամբ որ իւր պատմութիւնը շարունակել կուղէր, վառն զի մէկէն ի մէկ

—Կենաց մէջ երբէք նաւ տե- սած չի, ըսաւ, այնպէս չէ:

—Միայն փարիզի քաւորային մէջ տեսած եմ, ըսի, և նաւային գիտութեան չափ չեմ վստահիր:

—Այս ատենը, կըսեմ ձեզի, դեռ չեմ կրնար զանի հասկնալ: Բարկութենէս մաղերս տնկուե- ցան, և ասով հանդերձ չեմ դե- տեր թէ ինչ բան ինձ կ'հնազան- դեցնէի և ի գործադրութիւն կը մղէր: Կանչեցի ստորակարգեալ սպայները և ըսի անոնցմէ միոյն:

—Օ՛ն, նաւակ մը իջեցուր ի ծով . . . ինչու որ այժմ մեք գա-

հիճներ ենք: Նաւակը դիր այս կինը և բացուէ, և մինչեւ որ հրացանի հարուածներ չլսես, մի գաւառար ի նաւ: —Կտոր մը թըղ- թի հնազանդիլ, օգոյն մէջ բան մը գտնուած ըլլալու էր որ զիս կ'մղէր: Հեռուէն աչքիս զարնը- ունեցաւ նորատին . . . ո՛հ, ինչ տարածելի բան . . . Լօրէթի առջեւ ծուկի եկած նորա ծուկ- դերը և սաքերը կ'համարէր: Արդարեւ գաղափար չէք գտնել զիս: Խեղի մը պէս պօռացի «գառնեցք զանոնք. բոլորնիս ալ չարագործ ենք. զատեցէք զա- նոնք . . . անիծեալ ըլլայ. ալ ծովը պիտի թողում: Ես չեմ վաճար այդ փառաբաններէն. թող իմաց տան ըսածներս. ինչ կ'ընէ աղկէ:

(Յաջորդ.)